

ԹԻԻ 22

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄ 1908—9 ՆՍԱՇՐՋԱՆԻ

ԵՐԵՎԱՆԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵՆԷՆ ԵՏՔԸ

ՆԻՍՏ ԻԲ.

5 Յունիս 1909

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐ. Ե. ԱՍԱՏՈՒՐԵԱՆ ԷԼ ՈՐԴԻՔ

1909

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ

ԲԱՑՈՒՄ 1908—9 ՆՍՏԱՇՐՋԱՆԻ

Ն Ի Ս Տ Ի Բ.

ՈՒՐԲԱԹ, 5 ՅՈՒՆԻՍ 1909

(Ի ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻ)

ՆԱԽԱԳԱՀ. — ՊԱՏՐ. ՏԵՂԱՊԱՀ Տ. ՅՈՎՀ. ԵՊԻՍԿ. ԱՐՇԱՐՈՒՆԻ
ԱՏԵՆԱՊԵՏ. — ՏՕՔԹ. ՎԱՀՐԱՄ ԷՖԵՆՏԻ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

Օ Ր Ա Կ Ա Ր Գ

1. — Սահմանադրական Ուխտ՝ նորընտիր Ս. Պատրիարքին :
2. — Տեղեկագիր Երուսաղեմի հաշուող Քննիչ Խորհրդարանական Յանձնաժողովոյ :
3. — Տեղեկագիր Ասեմապետաց Դիւանին՝ Թրքահայոց բաղձանքները Ս. Հայրապետին ներկայացնող գրի մասին :
4. — Տեղեկագիր նոյն Դիւանին՝ Օսմ. Խորհրդարանին մատուցանելի Յիշատակագրի մասին :
5. — Ընտրութիւն՝ Կրօն. Ժողովոյ երկու անդամոց :
6. — Ընտրութիւն երեք անդամոց՝ նախորդ Պատրիարքին դէմ եղած ամբասանութեանց Քննիչ Յանձնաժողովոյ :
7. — Ազգային Կեդրոնական վարժարանի խնդիր :

ԲԱՑՈՒՄ ԺՈՂՈՎՈՅ

Պատր. Տեղապահ Սրբազանին աղօթքով բացուեցաւ ատենանը ժամը 7ին, ի ներկայութեան 60 երեսփոխանաց, որոնց թիւն ի վերջոյ յանգեցաւ 68ի :

Օ Ր Ա Կ Ա Ր Գ

1.

ՍԱՀՄԱՆԱԳՐԱԿԱՆ ՈՒՆՏ
ՆՈՐԸՆՏԻՐ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԿԻՆ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Տեա՛րք Երեսփոխանք, ինչպէս գիտէ՛ք՝ մայիս 22ի հանդիսաւոր նիստին մէջ Ազգային Ժողովը Կ. Պոլսոյ Պատրիարքը ընտրեց Զմիւռնիոյ Առաջնորդ Բարձրաշնորհ Դուրեան Սրբազանը և անմիջապէս ստորագրեցինք ընտրական մաղաք-թան որ մատուցուեցաւ Բ. Դրան։ Պատրիարքական ընտրութիւնը վաւերացնող պե-տական պաշտօնագիրը հասաւ մայիս 26ին։ Ահաւասիկ անոր պատճէնը. —

Աստիճէ վէ Մեղանիպ նէզարէթը ճելիլէ-սինտէն Էրմէնի Բաթրիգ Գայմագամլըզնա իթիթապէն եազըլան 26 մայրս 1325 թարիխի վէ 37 նոմէթուլու թէզէթէթի ալիյէնին այնէն սուրէթի տիր։

Միւսնալլ օլան Իսթանպուլ վէ թէվապիլի Էրմէնի Բաթրիգիլիինէ՛ք՝ Իզմիր մէրխասաը

ՄԱՅՐ ԴԻԻԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

Միւսա	եգ. Զեւագ	Ա. Ասեմապետ	Հրան	եգ. Ասասուր	Ա. Ասեմապետ
Տօք. Վահրամ	» Թորգոմեան Բ.	»	Հայկ	» Խօնասարեան Բ.	»
Դեորգ	» Ասլանեան Գ.	»	Յովհաննէս	» Հինդեան Գ.	»

ՆԱԽԱԳԱՀ ԴԻԻԱՆԲ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

ԶԵՆՈՂԱՍՈՒԹԵԱՆ ԴԻԻԱՆ			ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻԻԱՆ		
Տ. Հմայեակ Եպիսկ. Դիմախեան (Ասեմապետ)	Վահան	եգ. Էսսեան (Ասեմապետ)	Տօք. Կարապետ	» Մուրադե. (Ասեմապետ)	
Լեւոն	եգ. Սաարճեան		Յովհաննէս	» Իսազուլեան	
Նշան	» Ճիվանեան				
ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԴԻԻԱՆ			ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԵԱՆ ԴԻԻԱՆ		
Յովհաննէս	եգ. Հինդեան (Ասեմապետ)		Տ. Մաղափա Եպիսկ. Տերունեան (Ասեմապետ)	Ռուբէն	եգ. Փափագեան
Ռուբէն	» Զարդարեան (Ասեմապետ)		Ասեփան	» Կուրսիկեան	
Յովսէփ	» Դույումեան				
ԿԱԼՈՒԾՈՅ ԴԻԻԱՆ			ՆԱԽԱԶԵՆՈՒԹԵԱՆ ԴԻԻԱՆ		
Վառլապուր	եգ. Մանուկեան (Ասեմապետ)		Հմայեակ	եգ. Արամեան (Ասեմապետ)	
Արիստակէս	» Դասպարեան (Ասեմապետ)		Խնդիր	» Սիւնեան (Ասեմապետ)	
Արամ	» Հալաճեան		Յակոբ	» Պահրի	
ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԴԻԻԱՆ			ԻՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻԻԱՆ		
Օննիկ	եգ. Տերունեան (Ասեմապետ)		Բիզանդ	եգ. Բեչեան (Ասեմապետ)	
Բիզանդ	» Պօզանեան		Հայկ	» Խօնասարեան	
Խորէն	» Ճաւնեան		Մեյֆոն	» Կիւրճեան	

ԵԼԵԻՄՏԻՑ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Արիստակէս	եգ. Դասպարեան (Ասեմապետ)
Հազարուս	» Զալազեան (Ասեմապետ)
Պարգեւ	» Փափագեան (Գանձապետ)
Օննիկ	» Տերունեան (Մատակարար)

Դուրեան Եղիշէ Էֆէնտի Հազրէթլէրին Վուզուի ինթիսապընա, վէ օլ պապտէքի մազպաթաթ ինթիսապընին կէօնտէրիտի-կինէ տաթի պիլ վիւրուտ, մէլփուֆը իլէ պէ-րապէր Պապը Ալիյէ Թազաթի իտիլէն Թազ-ըրի տօթանէլէրի իւզէրինէ, միւշարուշի-լէյին մէզքիւր Բաթրիգլիէ Թալիսին խու-տուշնա Մէճլիսի Մախսուսը Ալիւքէլա գա-րարը իլէ պիլ իսթիգան՝ Իրաաթի Մէնիյէի Հազրէթլէրի փաթիշանի շէրէֆիլթէալիլիգ պույ-րուլարը պա Թէլքէրէի Սամիյէ Թէպիլի ի-տիլմիշ, վէ թէյֆիյէթ Բաթրիգի միւշարու-շիլէյնէտէ պիլտիլիմիշ օղմալլէ, պէեանը հալ սիւսազընտա Թէլքէրէի սէնալէրի Թէր-գիմ գըլընտը:

(Սոյն Թէլքէրէին ընթերցումէն ետք՝ Ատենապետ Էֆ. Ժողովին կը հաղորդէ նաեւ Ս. Պատրիարքին շնորհակալութեան հետեւ-եալ հեռագիրը):

Առ Ատենապետն
Հայոց Ընդհ. Ժողովին
Կ. Պոլիս
ԻԶՄԻՐ, 24 Մայիս

Իմ կարողութենէս և արժանիքէս բարձր եղող Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան ընտ-րուիլս ծանուցանելով՝ յանուն Ընդհանուր Ժողովոյ Ձեր շնորհաւորութեանը համար շը-նորհակալութիւնս կը յայտնեմ և յաջողու-թեանը համար Աստուծոյ կ'ապաւինիմ:

Առաջնորդ Զմիւռնիոյ
Եղիշէ Եղիսի. ԴՈՒՐԵԱՆ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Որովհետեւ նորըն-տիր Ս. Պատրիարքը Զմիւռնիա կը գտնուէր, Ազգ. Ժողովս պատգամաւորութիւն մը կազ-մեց՝ Ս. Մաղաքիա եպիսկ. Տէրունեանէ, Ս. Գնէլ Ծ. վրդ. Գալէմքեարեանէ, Ատեփան Էֆ. Գարաբեանէ և ինձմէ՝ երթալ հրաւիրե-լու և առաջնորդելու համար Ն. Ամենա-պատուութիւնն իր Աթոռը: Պատգամաւորու-թիւնը Զմիւռնիոյ մէջ արտասովոր ընդունե-լութեան առարկայ եղաւ, ի պատիւ Ազգին Դերկայացուցիչներուն սարքուեցան շքեղ սե-ղաններ և մեծ հանդէսներ, որոնց յիշատակը անմոռանալի պիտի մնայ Պատգամաւորու-թեան սրտին մէջ: Զմիւռնիոյ Հայոց կողմէ յատուկ Պատգամաւորութիւն մը կազմուե-ցաւ Ս. Յակոբ Աշոտ եպիսկ.է, Գէորգ Էֆ.

Պուշլիէ, Սերուբէ Էֆ. Դաւիթեանէ և Մո-րուքեան Էֆ.է, որոնք մեղի հետ ուղղեկցե-ցան Ս. Պատրիարքին ի Կ. Պոլիս: Նորընտիր Ամենապատու Սրբազան Պատրիարքը այժմ գտնուելով յԱզգ. Պատրիարքարան, կ'առա-ջարկեմ որ Ազգ. Ժողովը հրաւիրակ մարմին մը նշանակէ իր մէջէն, երթալ, Ս. Պատրի-արքը Մայր Եկեղեցի առաջնորդելու համար, ուր՝ Նորին Ամենապատուութիւնն ըստ սո-վորութեան՝ պիտի կատարէ իր Սահմանադ-րական Ուխտը: Այդ պաշտօնին համար Դի-ւանս կ'առաջարկէ՝ Ս. Մաղաքիա եպիսկ. Տէրունեան, Ս. Դեւոնդ Ծ. վրդ. Դուրեան, Ս. Արսէն Ծ. վրդ. Վահուհի, Ս. Տաճատ, Ս. Արիստակէս, Ս. Միքայէլ քահանաները, Տօքթ. Աճէմեան պէյ, Համբարձում Պոյաճ-եան, Արապէս Ֆինդուկեան և Յարութիւն Զանկիւլեան Էֆէնտիները:

Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ԷՖ. — Հրաւիրակնե-րու ընտրութենէն աւելի կարեւոր խնդրոյ մը վրայ կուգեմ խօսիլ: Տակաւին 71 երես-փոխաններ ներկայ չեն և մինչեւ որ չի լրա-նայ այդ օրինական թիւը՝ չի կրնար կատար-ուիլ Ուխտի արարողութիւնը, որ Սահմա-նադրութեան վրայ կնքուելիք դաշինք մըն է (acte), հետեւաբար, մեծամասնութեան ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Ա. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ ԷՖ. — Տրուելիքը ո-րոշում մը չէ, այլ արարողութիւն մը որ կրնայ կատարուիլ ի ներկայութեան որ եւ է թիւի անդամոց:

Պ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ ԷՖ. — Ծի'շդ նոյն բանը պիտի ըսէի:

Խ. ՍԻՄՈՆԵԱՆ ԷՖ. — Սահմանադրու-թեան մէջ յատուկ արամադրութիւն մը չի-կայ այս մասին. այլ ըսուած է թէ նորընտիր Պատրիարքը իր ուխտը կը կատարէ ի ներ-կայութեան երեսփոխանաց և ժողովրդեան:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Կը զարմանամ յա-րուցուած խնդրին համար: Հոգելոյս Ներսէս Սրբազան Պատրիարքն իր ուխտը 68 երես-փոխաններու ներկայութեանը կատարած է, և մեր օրինքին մէջ այս մասին բնաւ 71 ե-րեսփոխանի ներկայութեան պահանջ չիկայ:

Ա. ԱՐՄԵՆԵԱՆ ԷՖ. — Կատարուելիք ուխտը քուէարկութեան մը յանգելու հան-գամանքը չունի, որպէս զի օրինական մե-ծամասնութիւն փնտռել հարկ ըլլայ:

ԶԱՅՆԵՐ. — Այո', այո', ուխտը կըր-նայ կատարուիլ:

(Ժողովին որոշմամբ, Ատենապետ Էֆ. կը հրաւիրէ հրաւիրակները՝ Պատրիարքարան երթալ և Ս. Պատրիարքը առաջնորդել ի Մայր Եկեղեցի):

Քառորդ ժամ մը վերջ, Ամեն. Ս. Եղիշէ Ս. Պատրիարք՝ առաջնորդութեամբ հրաւի-րակ մարմինի անդամներուն և հետեւողու-թեամբ իզմիրի պատգամաւորութեան, մտաւ Մայր Եկեղեցի: Երգեցիկ դպիրներ ու քահա-նաներ կը ընթէին Ն. Ամենապատուութիւնը, զոր յոանկայս և ծափահարութեամբ ընդու-նեցին բոլոր երեսփոխանները, ինչպէս նաեւ ժողովրդեան հոծ բազմութիւն մը, որ վա-ղուց լեցուցած էր տաճարը: Նորին Ամենա-պատուութիւնը գնաց կանգնիլ նախագահա-կան Աթոռին առջեւ:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Սրբազան Հայր, յանուն Ազգային Երեսփ. Ժողովոյ՝ ջերմ շը-նորհաւորութիւններ կը յայտնեմ Ձեր Բարձր Սրբազանութեան որ արժանաւորապէս կը բարձրանաք այսօր յաթոռ Պատրիարքութեան Հայոց Թուրքիոյ: Կը մաղթեմ որ Դուք կա-րող ըլլաք վարել այս ծանր պաշտօնը Օրի-նաց սահմանին մէջ, և կը խնդրեմ որ թոյլ տաք ինձ ներկայացնել Ձեր Բարձր Սրբազ-նութեան՝ Ազգ. Սահմանադրութիւնը, որ-պէսզի կատարէք Ձեր օրինական Ուխտը:

(Ատենապետ Էֆ. ի այս հրաւերին վրայ, Ս. Պատրիարք Հայրը, Ազգ. Սահմանադ-րութեան տետրը առնելով, հոգեւոր դասին բազմութեան հետ մեղան բարձրացաւ և առաջնորդութեամբ սեղանի վրայ, հետեւեալ Երեսփոխաններուն դառնալով, հետեւեալ բանախօսութիւնն արտասանեց):

«Տեա'րք Երեսփոխանք,

«Սիրեա լեցուն է շնորհապարտ զգա-ցումներով՝ ո'չ առանց երկիւղածախառն տրո-փումներու, երբ ապիկար ու անարժան՝ կը հրաւիրուիմ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան ծանր ու դժուարին պաշտօնին, առաւելա-շանց վաւահութեամբը Ազգիս:

«Պատրաստ եմ կատարելու ուխտս՝ որ պիտի կապէ զիս անքակտելի հանգոյցով մը Օսմ. Սահմանադրական կառավարութեան ու Ազգիս շահերուն հետ միանգամայն, այդ Ուխտիս մէջ ալ դնելով իմ գիտակցութեանս

վկայութիւնը իր բոլոր անկեղծութեանը ու լրութեանը մէջ:

«Ձեմ վարանիր յայտարարելու թէ իմ տկար ուժերուս ապաւինութեամբը չէ՛ որ ե-կած եմ պատասխանատուութեան մը բեմին առջեւ երեւնալու, ուր գուցէ անաչառ դա-տաւորի մը արդար սաստը պիտի սարսեցնէ զիս, եթէ երբեք չկարենամ «հատուցանել իմ երդումս»: Սակայն և այնպէս, վստահացած բոլորանուէր գործակցութեանը Պատկառելի Ժողովիդ և Ազգ. Վարչութեան, խրախուսե-լուած կուսակցութեանց միազօր համերաշխու-թենէն, և մանաւանդ զօրացած Օսմ. Սահ-մանադրական կառավարութեան արդար բար-եացակամութեամբը, յանձն կ'առնեմ այս լուծը որուն ներքեւ չնկճուելու համար ձեր աղօթքներուն և Աստուծոյ կ'ապաւինիմ: Իմ պարագիս ուրեմն, խառնելով ձերինին հետ, է՛ ծառայել Օսմ. Սահմանադրական կառա-վարութեան և սիրելի մեր Ազգին, պահպա-նելու համար այն ժողովուրդը որ իր ամբողջ պատմական շրջաններուն մէջ ապրեցաւ ա'յն-պէս որ ո'չ մէկ ժողովուրդի նախատինքին արժանի գործ կատարեց երբեք: Նոյն իող 3000 տարիներ առաջ Բաբելոնէն բերուած իր հանդարտ գործունէութիւնը, յառաջդի-մասէր ոգին ու հողին հետ կապուած մնալու մշակութեան սէրը կազմեցին իր կեանքը, որ վերջին վեց դարերու մէջ ալ Օսմ. կառա-վարութեան գնահատումին արժանացաւ: Վարութեան գնահատումին արժանացաւ նոյն այդ ժողովուրդն իր ինքնութիւնը պահ-պանելու բոլոր ուժովը ոգեւորուած, պիտի պանծանայ իր յաջողութեան նոյն երջանիկ կրնայ ունենալ խաղաղութեան նոյն երջանիկ օրերը: Բայց որովհետեւ այս ընդարձակ կա-ռավարութեան մէջ Օսմ. պետութիւնը կազ-մող զանազան տարրեր կան, որոնք իրարու մող զանազան մէջ պիտի ապին, նո'ր, ար-մատ և իրարու մէջ պիտի ապին, նո'ր, ար-մատ և հաւատարմութեան վրայ հիմ-նուած զօրութիւն մը պիտի կրնայ զանոնք նուաճողութիւն մը պիտի կրնայ զանոնք միացնել ճշմարիտ նպատակակէտի մը շուրջ՝ որ երկրին յառաջդիմութիւնն ու երջանկու-թիւնը պիտի ըլլայ: Այդ նոր զօրութիւնը պիտի կազմուի նո'յն իսկ երկրին մէջ, դի-մադիր ոյժ մը ստեղծելու համար բոլոր փո-ճութիւններուն դէմ: Ու այդ տարրերու զուգակցութեան մէջ ամենէն հաւատարիմ ու ամենէն արդար դերը պիտի կատարէ դարձ-եալ Հայոց ժողովուրդը:

«Դուք ինքնին գիտէք թէ դարաւոր պահպանութեամբ նուիրականացած այդ ժո-

ԿԵՐԵԱՎ յառաջագոյն
Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքի այս
տարօրինակ վարմունքը միաբանական սպառ-
նալեաց հետեւանք ըլլալը ուղղակի և անուղ-
ղակի կերպով կեդր. Վարչութեանն կը հա-
ղորդուէր։ Ազգ. կեդր. Վարչութիւնը չէր
կարող նախ քան քննութիւն և Ազգ. երես-
փոխանական Ընդհ. Ժողովոյ հեղինակաւոր
դատաստանը այս կամ այն կողմ, Միաբա-
նութեան այս կամ այն անդամը չբռնել նկա-
տել։ Բայց իրողութիւն մը կար որ ակներեւ
էր, այսինքն թէ՛ Վանքը ու Միաբանութիւնը

անխնայութեան էին մատնուած և անարգել կը շարունակուէին զեղծումներն, աւարն ու թաւանը, ուստի ամէն բանէ առաջ անհրաժեշտ կը դառնար դադարեցնել աւարը, տէր դառնալ վանքի գոյքերուն և ձեռք առնել ելմտական մատակարարութիւնը: Այս նպատակին հասնելու համար, իսկոն ժողովով որոշուեցաւ յատուկ մարմին մը ընտրել և երուսաղէմ գրկել, որուն պարտականութեանց ու իրաւասութեանց սահմանն ևս գծուեցաւ յատուկ հրահանգով, և դիւրահասկնալի նախագիշտութեամբ մը որոշուեցաւ մինչեւ յիշեալ մարմինը երուսաղէմ ժամանելն ու գոյքերուն տէր դառնալը՝ զաղտնի պահել հրահանգը, մինչեւ իսկ չարտօնել նոյն մարմինը՝ զայն բանալ և պարունակութեանը տեղեկանալ:

Այս նախագիշտութեանց հակառակ, իրականութիւնը ցոյց տուաւ որ այդ մարմինը իր տեղը հասնելէն առաջ՝ միաբանութիւնը տեղեկացած էր հրահանգին բովանդակութեանը և այդ պատճառով ևս նախապատրաստուեցան անոր պաշտօնը անյաջողութեան մատնելու, օժանդակ ունենալով կառավարական հայեցողութիւն որ յանկարծ երեւան եկաւ Ազգային Պատրիարքարանի իրաւասութեան նկատմամբ, ինչ որ կը զուգահէտէր Միաբանութեան ձգտումներուն և թելադրութեանց:

Այդ միջոցին էր որ Կեդր. Կառավարութիւնը՝ տեղական Կառավարութեան զեկուցմանց վրայ հիմնուելով կը յանձնարարէր Ազգային Պատրիարքարանին՝ օգնական մ'անուանել երուսաղէմայ Պատրիարքին, անոր անկարողութեան մատնուած ըլլալուն պատճառաւ:

Ազգային Կեդր. Վարչութիւնը որ պարտաւոր է և ուխտած՝ Ազգային Սահմանադրութեան տրամադրութիւնները յարգել ու յարգել աւել, և հիմնուած՝ Սահմանադրութեան որոշ ու բացարձակ տրամադրութեանց ու Ազգ. Երեսփ. Ընդհ. Ժողովոյ որոշմանց, Ազգային վաղեմի իրաւասութեանց վրայ, փութաց պատասխանել ըստ օրինքի, թէ՛ ոչ թէ օգնական կամ փոխանորդ, այլ Տեղապահ միայն կարելի է ընտրել:

Ընտրուած յատուկ մարմինը պարտականութեանց իրաւործումը ճշդել տալու համար դիմում եղաւ Կեդրոնական Կառավարութեան և յիշեցնելով Ազգ. Պատրիարքարանի Վարչութեան և Ընդհ. Ժողովոյ ի-

րաւասութեանց սահմանները, խնդրուեցաւ յոնձնարարել տեղական Կառավարութեան ի կատար ածել և դիւրացնել մարմինը ընկիւն պահանջներն ու առաջարկները:

Կեդրոնական Կառավարութիւնը իւր պատասխանագրով ջանացած էր հերքել Ազգային իրաւասութիւնները և վանքին միակ տէր ու իրաւասու ճանչնալ երուսաղէմայ Պատրիարքը, որով և նոյն մարմինը պարտականութեանց սահմանն ընդունելով միայն իրեն հաշտարար՝ պաշտօնական յանձնարարագրին ըստ աջամ բովանդակութիւն տրուած էր:

Միաբանութեան աղագիւս դաւադրութեանց համապատասխանող կառավարական այս հայեացքին օրինական հակասութիւնները հիմնապէս պարզող և ապացուցանող անհրաժեշտ պատասխանը իր ժամանակին տրուեցաւ, բայց յուսալով որ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք պիտի չթոյլատրէ մինչեւ այդ պատճառ միաբանական ժողովները և պիտի աջակցի մարմինը պարտականութեանց իրաւործմանը, Կեդր. Վարչութեան իսկ ժողովը փութաց ձամբայ հանել արդէն ընտրուած և երեք անգամէ բաղկացած Մարմինը:

Թէպէտ Մարմինը այնտեղ հրահանգէ բացած, բովանդակութիւնը Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին ևս կարգացած ու հաղորդած էր, թէպէտ Ն. Սրբազնութիւնը յայտնելով իր համամտութիւնը և հաւանութիւնը, իր աջակցութիւնը խոստացած էր, բայց առնց հակառակ՝ միաբանութիւնը ամբաստանեալի դերէն դատաւորի դերին անցնելով և զանազան սպառնալիքներով թէ՛ Պատրիարքը կ'ենթարկէ իր ազդեցութեանը և թէ՛ Մարմինը կ'ենթարկէ անգործութեան: Մինչեւ իսկ այս վերջնոյն անդամները իրենց կեանքը վտանգուած տեսնելով՝ կը հարկադրուին թողուլ երուսաղէմը և հեռանալ:

Այնուհետեւ, Ազգային ընդհանուր զոյութեան սպառնացող յայտնի միջադէպեր և աղէտներ վրայ հասնելով, Կեդր. Վարչութիւնը հնարաւորութիւն չունեցաւ զբաղելու այս առաջնակարգ կարեւոր խնդրով որ կը պահանջէ Ս. Յակոբեանց մեծահարուստ վանքը ամենաողորմելի անշուքութեան և դատարկութեան վերածել, որովհետեւ ո՛չ միայն ըստ կամա զանձնակներ, փոխառութիւններ, և ծախքեր կը կատարուէին, ո՛չ միայն վանքին

զանձարանէն թանկագին քարեր կ'անհետանան, այլ ևս սրբադան մատենաներու օսկեղէն զարդարանքներն անգամ կողոպտուելու լուրեր կը հասնին:

Իրաց այս դառնաղէտ վիճակին հանդէպ ակներեւ է որ առանց անմիջական ու գործնական միջոց ի գործ դնելու՝ ժամավաճառ ըլլալը Կեդր. Վարչութեան համար մեղսակից գտնուելու աստիճան պատասխանատուութիւն կը հրաւիրէ, և սակայն եթէ մինչեւ իսկ Կեդր. Կառավարութեան թիւր հայեցողութիւնը ուղղուի, առանց երուսաղէմայ Պատրիարքին օժանդակութեանը որ և է յաջողութիւն յուսալը անհնական ու անհար է. իսկ Նորին Սրբազնութիւնը տարիներու ընթացքին մէջ, մանաւանդ վերոյիշեալ վերջին դէպքերու առթիւ ապացոյցը տուաւ իւր իրաւասութեան ու պարտականութեանց կատարման անընդունակութեանն ու անկարողութեանը, ազդեցութեանց ու օգնականաց անթարկուիլը, առանց որոց վանքը չէր դառնար թաւոր ծանօթ դժբախտութեանց, զեղծմանց, ու աւարին:

Արդ, ի նկատի ունենալով այս ամէնը, ի նկատի ունենալով որ Նորին Սրբազնութեան այս վարմունքը՝ որքան որ ալ տարիքի կամ ծերութեան հետեւանք եզոզ անկարողութենէ առաջ եկած ըլլայ՝ յամենայն դէպս հակառակ է երուսաղիմայ վանուց նոյն իսկ ապօրինաբար փոփոխուած վերջին Կանոնագրին:

Նկատելով որ Կանոնագրութեան հակառակ վարմունքը՝ անկախ որ և է քննութենէ՝ ակներեւ ու բացայայտ է:

Նկատելով որ, ըստ Ազգային Սահմանադրութեան 18րդ յօդուածի, թէեւ անկարողութենէ առաջ եկած՝ բայց հակաօրինական այս վարմունքը անխուսափելիօրէն ամբաստանութիւն կը հրաւիրէ իր վրայ:

Նկատելով որ Ազգային Սահմանադրութեան 19րդ յօդուածի երկրորդ հատուածի վերջին տրամադրութիւնները իրաւործելէ ուրիշ ելից հնար չկայ:

Ազգային Վարչութեան Քաղաքական Ժողովը որոշեց ըստ նոյն 19րդ յօդուածի առաջին հատուածի վերջին տրամադրութեան, ամբաստանել Նորին Բարձր Սրբազնութիւն Յարութիւն վեհապետեան Արքեպիսկոպոսը, և խնդրել Ազգային Երեսփոխանական Ընդհանուր Ժողովէն՝ անմիջապէս Տեղապահ

ընտրել և երուսաղէմայ Պատրիարքական պաշտօնը յանձնել ընտրելի Տեղապահին:

Ազգային Կեդրոնական Վարչութեան Քաղաքական Ժողովը՝ իւր սոյն որոշումը նախ ներկայեց Կրօնական Ժողովոյ հետ գումարուած վերջին իսկոն նիստին և Կրօնական Ժողովը՝ ներկաներէն միակ անդամի մը բացառութեամբ՝ համամիտ գտնուեցաւ Քաղաքական Ժողովոյ եզրակացութեանն ու առաջարկին:

Ուստի, ի դիմաց Կեդր. Վարչութեան իսկոն Ժողովոյ, կը խնդրենք անմիջապէս ներկայացնել խնդիրը Ազգ. Ընդհ. Ժողովին և առաջին նիստին մէջ իսկ որոշել Տեղապահի ընտրութիւնը, վասն զի ամէն մէկ յապաղում հարկւրաւոր և գուցէ հաղարաւոր օսկիներ կ'արժեն և տուժել կուտան Ս. Երուսաղիմայ վանքին ու Ազգին:

Ազգային Վարչութեան Քաղաքական Ժողովը պատրաստ է, ի պահանջել հարկին, ոչ միայն բերանացի կերպով բացատրութիւններ տալ, այլ և իւր զեկուցմանց գրաւոր փաստերը ներկայացնել:

Կը խնդրենք նաև ընդունիլ մեր յարգանաց հաւատին:

Ի դիմաց Ազգ. Կեդր. Վարչութեան իսկոն Ժողովոյ

Դիւան Քաղաքական Ժողովոյ
Ասեմադպիր Ասեմապետ
Յ. ԵՌԵՄԻԱՅԱՆ Ս. ԳԱՐԱԵԱՆ
14 մայիս 1909

(Սոյն պաշտօնագրին առաջին բնագիրը, որ կարդացուեցաւ Ժողովին մէջ, ուստայ լեզուով խմբագրուած ըլլալով, հետեւեալ դիտողութիւնը տեղի ունեցաւ Դիւանին կողմէ):

ԱՏԵՆԱՊԵՏ Է. — Եթէ կարդացուած պաշտօնագիրը Վարչութեան յարգելի Ատենապետին օտորագրութիւնը չի կրէր, պիտի կարծէինք թէ Կովկասէն եկած է արհեստագործական շարժում, որովհետեւ իրենց քաղցր և ախորժալուր, դիտել կուտամ սակայն թէ մեր Վարչութեան պաշտօնական լեզուն չէ դեռ, ուստի հարկ է դրնալ փոխել:

Ս. ԳԱՐԱԵԱՆ Է. — Այս խնդրոյն մէջ, Վարչութեան տեղեկաբերը Շահրիկեան է. ինք ըլլալով, ինք իր սովորական ոճով խմբագրած է պաշտօնագիրը: Մենք օրէնք

չունինք մեր դիւանական գրութիւնները այս կամ այն լեզուով խմբագրելու համար: Եթէ ժողովդ ուզէ, կրնայ որոշում մը տալ ներկայ բացառիկ պարագային համար:

(Ատենայեան էֆ. կրկին յայտարարեց թէ լաւ կըլլայ որ Ազգ. ժողովոյ քարտուղարը Պոլսոյ աշխարհաբարի վերածէ այդ գիրը ու այնպէս տպագրուի ատենագրութեան մէջ, և ժողովը հաւանեցաւ):

(Այս միջոցիս, երեսփոխաններէն ոմանք դիտել կուտան թէ Նիստը դանդաղ է, բայց ունկընդիրներ կը գտնուին):

Ա. ԱՐՄԵՆԱՆ ԷՖ. — Ազգ. ժողովը դանդաղ Նիստ գումարելու որոշում չէ տուած:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Տեղապահ Սրբազանը Վարչութեան հետ համախորհուրդ տուած էր դանդաղի որոշումը, և հաղորդած Մայր Դիւանին:

Պ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ ԷՖ. — Այդ որոշումը տրուած է իսպրէի հորձիլի պատճառաւ:

(Սոյն յայտարարութեան վրայ, Ատենայեան էֆ. հրաւիրեց ունկընդիրները մեկնելու և Նիստը շարունակուեցաւ դանդաղ):

ՏՕԲԹ. ԱՃԻՄԵԱՆ ՊԷՅ. — Վարչութեան պաշտօնագրին առիթով կուզեմ յիշեցնել թէ, ասկէ բաւական ամիսներ առաջ ես էի որ դիտել տուի որ Տ. Յարութիւն Պատրիարք ինքնուրոյն մեծ է և ալեւս անկարող իր պաշտօնը շարունակելու. հետեւաբար, հարկ էր օգնական մը կարգել որպէս զի գործերը վաթէ և Երուսաղէմի վանքին մէջ տիրող անկարգութեանց վերջ մը տրուի: Այն ատեն, ո՛չ ոք ուշադրութիւն դարձուց իմ դիտողութեանս որ «ձայն բարբառոյ յանապատի» մնաց: Կը ցաւ իմ որ այսօր միայն կ'անդադրաւորանայ այս պէտքին, բաղմաթիւ զեղծումներ գործուելէն ետքը: Կուզէի զիտնալ միայն թէ Տեղապահը ինչպէ՞ս պէտք է ընտրել, խնդիրը կարեւոր է և պէտք է Օրակարգ անցունել:

Ա. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ ԷՖ. — Պիտի առաջարկէի որ նկատողութեան առնելով խնդրոյն բացառիկ կարեւորութիւնը, անմիջապէս վիճաբանութեան ենթարկէինք Վարչութեան առաջարկը, առանց Օրակարգ անցունելու, ինչ որ կրնայ երկարել:

Հ. ԱՐԱՄԵԱՆՑ ԷՖ. — Մեծամասնութիւն չունենալուս պատճառով, փափագեի էր որ չվիճաբանէինք այս խնդրոյն վրայ և ձեռնարկէինք այժմէութիւն ունեցող ուրիշ գործողութեան մը, որ Օրակարգի վրայ կը գտնուի արդէն, այն է նախկին Պատրիարքին դէմ եղած ամբաստանութեանց քննարկը Յանձնաժողովին ամբողջացումը: Իսկ ներկայ առաջարկը կ'անցունենք Օրակարգ:

Պ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ ԷՖ. — Վարչութեան խառն ժողովը ծանրակշիռ հանգամանք ունեցող առաջարկ մը կը բերէ: Ազգ. ժողովը պարտաւոր է ընդունիլ կամ մերժել զայն, առանց ժամանակ կորսնցնելու: Ուստի ես ալ կը ձայնակցիմ Գաղափարեան էֆէնտի, թէ պէտք է առաջնութիւն տալ այս կարեւոր խնդրոյն:

Վ. ԹԷԲԵԱՆ ԷՖ. — Երուսաղէմի խնդրոյն կարգադրութիւնը Ազգն է որ կը պահանջէ:

Ս. ԹԷԼԼԻԵԱՆ ԷՖ. — Խնդիրը ստիպողութիւն ունի, չենք կրնար յետաձգել:

Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ԷՖ. — Կը ձայնակցիմ Սրամեանց էֆ. ի՞նչ Վարչութեան առաջարկը Օրակարգ անցունելու համար, պայմանաւ որ առաջնութիւն տրուի:

(Երեսփոխանը ձայնակցելով այս առաջարկին, որոշուեցաւ յաջորդ Նիստի Օրակարգի Ա. խնդիր ընել Ազգ. Վարչութեան գումարաւոր առաջարկը՝ ի մասին Երուսաղէմի Պատրիարքին):

ՀԵՌԱԳԻՐ ԵՐՈՒՍԱԿԵՄԷՆ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Երուսաղէմի Պատրիարքը մայիս 20 ամսաթուով հեռագիր ուղղած է Ազգ. ժողովին, զոր կարգաւ հրաւիրեմ Ատենայեալի էֆէնտին:

Առ Պատրիարքական Տեղապահին, և Ընդհ. ժողովոյ Ատենայեալ Մինաս Զեբաղ Էֆ. ԵՐՈՒՍԱԿԵՄ, 20 Մայիս 1909

Հայոց Կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանը Երուսաղէմայ Պատրիարքութեան իրաւունքները և անկախութիւնը, որոնք վաւերացուած և ապահովուած են բարձր հրովարտական յափշտակելու մտադրութիւն և նպատակով:

նի. թէեւ ասկից առաջ հեռագրով ծանուցուած և արգելումը խնդրուած էր, սակայն իմ խնդրանքիս կարեւորութիւն չի տրուեցաւ, և յուսահատութիւն պատճառեց ինծի և վանուցս միաբանութեան, ինչպէս նաեւ առիթ տրուեցաւ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքութեան իր իրաւասութեան սահմանէն դուրս մեր իրաւասութիւններուն միջամտութիւնը առաջ տանելու: Ծանօթ է Ձեզ արդէն որ Երուսաղէմայ Պատրիարքութիւնը անկախ Աթոռ մ'է. այս Աթոռին անկախութիւնը երբ հաղթէ ինքնի ժամանակէն մինչեւ ցարդ Օսմանեան Պետութեան կողմէ վաւերացած և կայսերական հրովարտակներով ալ ապահովուած և նուիրագործուած է, և երբ մինչեւ ցարդ ամէն տեսակ միջամտութեանց դէմ պահպանուած է, Պոլսոյ Պատրիարքարանը Երուսաղէմայ այս Աթոռը իրեն կապելու եւ ինքնի և անոր իրաւասութիւնները որոնց պահպանմանը համար ուխտ եմ ըրած, ջնջել՝ պաշտօնեայ կարգելով կամ հրաժարեցնելով, և այս կերպով կայսերական հրովարտակով միմիայն ինձ վերաբերեալ գործերուն միջամտելու յանդգնած է: Այս ծերութեանս միջոցին ինծի օգնելու համար Կ. Պոլսոյ նախորդ փոխանորդ Տ. Գէորգ Արքեպիսկոպ. ը որ վանական գործոց վարչութեան մէջ երկար ատեններ ծանօթութիւն և փորձառութիւն ունեցած է, օգնական ընտրուած և Երուսաղէմ հրաւիրուած ըլլալով հանդերձ, Կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանը արգելք յարոյց անոր Երուսաղէմ գալուն դէմ: Կ. Պոլսոյ մեր այժմեւ փոխանորդին՝ Տ. Նզիշէ վարդապետին տեղ հարկ եղաւ ուրիշ մը կարգել և սակայն, Պոլսոյ Պատրիարքարանը անոր ալ արգելք եղաւ և մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն իր պաշտօնին մէջ վերահաստատեց Վանուցս տոմարներն ու դրամները իրենց քովը պահելով՝ զիչեր ատեն Նաֆա և անկից ալ Պոլիս փախուստ տուող վարդապետները պատժուելու համար իմ նախադասութեանս ներքեւ դուրսարուած Ընդհանուր Ժողովին մեծամասնութեան քուէով երբ Միաբանութեան վտարուած են, այս պարագայ ալ նկատողութեան չառնելով՝ հակառակ մեր հրամանաց՝ այս վարդապետները փոխանորդարանին մէջ ընդունիլ տուած է: Ուրիշ ցաւալի պարագայ մը եթէ կայ՝ այն ալ զիս Պատրիարքութեան ձեռնթափ ընել տալու և տեղապահ մը կարգելու նկրտումն է:

Վերջապէս Կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանին նպատակը և մտադրութիւնը մեր իրաւանց միջամտութիւն ընել է. այս պարագայն երբեք չընդունենիս կրկնելով՝ կը բողոքեմ և կայսերական հրովարտակներով հաստատուած մեր առանձնաշնորհմանց և իրաւասութեանց պահպանման համար կը խնդրեմ չնոր ընել արգարութեան պահանջումները գործադրելու և կաղաչեմ միանգամայն տնօրինել կարեւորը, որպէս զի Տ. Գէորգ Արքեպիսկոպ. ժամ առաջ գայ Երուսաղէմ:

Աղօթարար
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՐԻԱՐԷ
ԵՐՈՒՍԱԿԵՄ

(Սոյն հեռագիրն՝ օրինակն է Բ. Դրան քաշուած հեռագրին):

Ա. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ ԷՖ. — Այս հեռագրին վրայ կ'արժէ պարտաւանաց ըուէ տալ և ծախահարութեամբ ընդունիլ Վարչութեան առաջարկը:

Վ. ԹԷԲԵԱՆ ԷՖ. — Այլ եւս կարելի է գտնել երեսփոխան մը որ ըսէ թէ պէտք չկայ նոր և հիմնական կարգադրութիւն մը որոշելու: Այս հեռագիրը ինքնին բաւական է արդէն բացատրելու Երուսաղէմի Պատրիարքին մտաւոր կարողութիւնը:

Յ. ՇԱՀԻԿԵԱՆ ԷՖ. — Համիմատ հեռագիր մըն ալ ստացեր է Վարչութիւնը, և անոր իսկականը Երուսաղէմէն ուղղուած է Դատական նախարարութեան: Այս հեռագիրն ալ կրնայ ներկայացուիլ իբր փաստ Վարչութեան առաջարկին ընդունելութեան, խնդիրը Օրակարգ անցած և նկատողութեան առնուած պահուն:

Վ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ ԷՖ. — Կ'առաջարկեմ որ Վարչութեան գրին կցուի այս հեռագիրը, իր կարգին նկատողութեան առնուելու համար:

Հ. ԱՐԱՄԵԱՆՑ ԷՖ. — Դանի որ մեծամասնութիւն չգոյացաւ և որոշում տալու վիճակի մէջ չենք, կ'առաջարկեմ որ փոխանակուած խօսքերը չեղեալ նկատելով՝ նիստը փակենք:

Ա. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ ԷՖ. — Կ'առաջարկեմ որ յառաջիկայ շաբթու Նիստ գումարուի, Օրակարգի Ա. խնդիր ըլլալով Վարչութեան առաջարկը:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՔ

(5 ՅՈՒՆԻՍ 1909)

ԿՆԴՐՈՆԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՔ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՔ

1.	Հմայեակ	Եպիսկոպոս	Բ.
2.	Եղեկ	Ապաշուհի	Բ.Պ.
3.	Գնէլ	Ծ.Վրդ.	Բ.Պ.
4.	Արտէն	Վեհապետ	Բ.Պ.
5.	Գրեգորիոս	Պալատական	Բ.Պ.
6.	Արիստակէս	Քաջ.	Բ.Պ.
7.	Միքայէլ	Աշխատ	Բ.Պ.
8.	Վահան	Խոյն	Բ.Պ.
9.	Յուսէկ	Բարձր	Բ.Պ.
10.	Սուրբիս	Պալատական	Բ.Պ.
11.	Հմայեակ	Երեսմեան	Բ.Պ.
12.	Տրդատ	Պալատական	Բ.Պ.
13.	Տաճատ	Փաշա	Բ.Պ.
14.	Արէլ	Երեսմեան	Բ.Պ.
15.	Գրեգորիոս	Պալատական	Բ.Պ.
16.	Արիստակէս	Քաջ.	Բ.Պ.
17.	Խորէն	Յարութեան	Բ.Պ.
18.			
19.			
20.			

ԱՇԽԱՏԱԿԱՆՔ

ԲԵՐԱ—ԳԱՍՏՐՈՒՄ

21.	Արամ	Եպ.	Հալապ	Բ.Պ.
22.	Արշակ	Պալատական		Բ.Պ.
23.	Խնդիր	Սիմեոն		Բ.Պ.
24.	Միսա	Չերաք		Բ.Պ.
25.	Ստեփան	Գարսեան		Բ.Պ.
26.	Տօթ. Վահան	Թորգոմեան		Բ.Պ.
27.	Տօթ. Տիգրան	Աճեմեան		Բ.Պ.
28.	Տիգրան	Կիւմիւշկերտ		Բ.Պ.
29.				

ԳԱՍՏՐՈՒՄ

30.	Աղասի	Եպ.	Աղասեան	Բ.
31.	Արմենակ	Մանուկեան		Բ.
32.	Կառապետ	Քերէսեան		Բ.
33.	Ղազարոս	Չալապետ		Բ.
34.	Միհրան	Շիրինեան		Բ.
35.	Մկրտիչ	Մանուկեան		Բ.
36.	Սարգիս	Էսմեան		Բ.

ԳՐԱՅԻՆ—ԳԱՐԵԱՅԻՆ

37.				
38.	Յակոբ	Եպ.	Գորեան	Բ.
39.	Յովսէփ	Նիսի		Բ.
40.	Ռուբէն	Չարգարեան		Բ.
41.	Տօթ. Սիմեոն	Սեղբոսեան		Բ.
42.	Միսաք	Սուրբեան		Բ.

Բ. Բացակայութիւն առաջին :
 Բ. 2 Բացակայութիւն երկրորդ :
 Բ. 3 Բացակայութիւն երրորդ :
 Բ. Պ. Բացակայութիւն բազմաթիւ պատճառով :

ԳՈՐԾԱՅԻՆ, ԳՈՐԾԱՅԻՆԻ ՊՈՐՏ

43.	Դաւիթ	Եպ.	Տէր-Մովսէսեան	
44.	Տօթ. Կարապետ	Մուրաշեան		
45.	Համբարձում	Պալատական		Բ. Պ.
46.	Սարգիս	Սուրբ		Բ. Պ.
47.	Տիգրան	Եպ.	Պապեան	Բ. 2
48.				
49.				
50.				
51.	Միհրան	Եպ.	Գարապաշեան	Բ. Պ.
52.	Դարբին	Եպ.	Նշտերեան	Բ. Պ.
53.	Պետրոս	Նշտերեան		Բ.
54.	Ռուբէն	Փափաղեան		Բ.
55.	Սմբատ	Քերէսեան		Բ.

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆՔ

56.	Հմայեակ	Արմենակ		
57.	Յարութեան	Չանկիւն		
58.				
59.				
60.				
61.	Երուանդ	Եպ.	Խեղդեան	Բ. Պ.
62.	Թադէոս	Արեւեան		Բ. Պ.
63.	Խաչիկ	Մանուկեան		Բ.
64.	Միհրան	Սեթեան		
65.	Յովսէփ	Բաղդուկեան		
66.	Յովսէփ	Գաղաղեան		
67.	Արսէն	Արսէնեան		

ՆԱԽԻՆ—ԳԱՐԵԱՅԻՆ

68.	Վառվառ	Եպ.	Մանուկեան	
69.				
70.	Երուանդ	Եպ.	Գարապետ	Բ. Պ.
71.	Տօթ. Կարապետ	Երեսմեան		Բ. Պ.
72.	Հեթում	Սեթեան		
73.	Ստեփան	Թեղեան		

ՊԵՏԱԿԱՆ—ՆԱԽԻՆ

74.				
75.	Միհրան	Եպ.	Հայկազն	
76.				
77.				

ՍԱՄԱՐԻԱ ՍԵՐԱՐԱՆԻՔ

78.				
79.	Բիւզանդ	Եպ.	Պալատական	Բ. 2
80.	Գրեգորիոս	Չարաք		Բ. 2
81.	Լեւոն	Սալապետ		Բ. 2
82.	Հայկ	Խոճապետ		Բ. 2
83.	Միքայէլ	Մանուկեան		Բ. 2
84.	Պարգեւ	Փափաղեան		Բ. 2
85.				

ՍԿԻՍԱՐ ԵՔԵՐԻՄԱՆԱՅԻՆ

86.	Թորգոմ	Եպ.	Պալատական	Բ. Պ.
87.	Վահան	Սուրբեան		Բ. 2
88.				
89.	Գարեգին	Եպ.	Տէր-Մովսէսեան	Բ. 2
90.	Յարութեան	Նշտերեան		Բ. 2
91.	Վարդգէս	Սեթեան		Բ. 2
92.				
93.				

ԲՈՒՄԻՆԻՍԻԱՆ, ՊՈՅԱՆԻՍԻԱՆ, ԵՔԵՐԻՄԱՆԱՅԻՆ

94.	Լեւոն	Եպ.	Փափաղեան	Բ. 2
95.	Խաչիկ	Եպ.	Սեթեան	Բ. Պ.
96.	Յովսէփ	Պալատական		Բ. Պ.
97.	Երուանդ	Եպ.	Գարապետ	Բ. 2
98.	Հրանտ	Աստուծոյ		Բ. 2
99.	Յակոբ	Պալատական		Բ. 2
100.	Յովսէփ	Սուրբեան		Բ. 2

ԳՈՐԾԱՅԻՆ, ԳՈՐԾԱՅԻՆԻ ՊՈՐՏ

101.	Մանուկ	Եպ.	Տէր-Մովսէսեան	Բ. 2
102.	Հայկազն	Եպ.	Պեղեան	Բ. 2
103.				
104.				
105.	Արիստակէս	Եպ.	Գարապետ	Բ. 2
106.	Արթուր	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
107.	Երուանդ	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
108.	Միքայէլ	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
109.				
110.	Արիստակէս	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
111.	Վահան	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2

ԵՔԵՐԻՄԱՆԱՅԻՆ

112.	Բիւզանդ	Եպ.	Պեղեան	Բ. 2
113.				
114.	Գրեգորիոս	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
115.	Ստեփան	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
116.	Չարաք	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
117.				
118.	Ստեփան	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
119.	Վահան	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
120.	Միսաք	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
121.	Արտակէս	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
122.	Տօթ. Տէր-Մովսէսեան	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
123.	Յակոբ	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
124.	Սմբատ	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
125.	Գրեգորիոս	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
126.				
127.				
128.				
129.				
130.	Սուրբեան	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
131.	Ստեփան	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
132.				
133.	Խորէն	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
134.	Տօթ. Նազարէթ	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
135.				
136.	Վահան	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
137.	Տիգրան	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
138.	Խաչապետ	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
139.	Նշտ	Եպ.	Սարգիս	Բ. 2
140.				

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՔ

(5 Յունիս 1909)

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՔ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՔ

1.	Հմայեակ	Եպիսկոպոս	Բ.
2.	Եղեղիկ	Ապագան	Բ.Պ.
3.	Գնեղ	Երեւոյ	Բ.Պ.
4.	Արեւիկ	Վեհապետ	Բ.Պ.
5.	Գրեգորիոս	Պապական	Բ.Պ.
6.	Արեւոտեան	Բազմ.	Բ.Պ.
7.	Մեղակ	Աշխատ	Բ.
8.	Վահան	Խոյն	Բ.
9.	Յուսիկ	Բազմ.	Բ.
10.	Սուրբատ	Պապական	Բ.
11.	Հմայեակ	Երեւոյ	Բ.
12.	Տրդատ	Պապական	Բ.
13.	Տաճատ	Փաշապետ	Բ.
14.	Արեւիկ	Երեւոյ	Բ.
15.	Գրեգորիոս	Պապական	Բ.
16.	Արեւոտեան	Բազմ.	Բ.
17.	Խոյն	Յարուած	Բ.
18.			
19.			
20.			

ԱՇԽԱՏԱԿԱՆՔ

ԲԵՐԱ—ԳԱՐԱՐԱՎԱՆՔ

21.	Արամ	Եպիսկոպոս	Բ.Պ.
22.	Արշակ	Գարակէօզեան	Բ.Պ.
23.	Խնդիր	Սիմոնեան	Բ.Պ.
24.	Մինաս	Զեքար	Բ.Պ.
25.	Ստեփան	Գարապետ	Բ.
26.	Տօբեթ. Վահագն	Թորոքեան	Բ.
27.	Տօբեթ. Տիգրան	Աշխատ	Բ.
28.	Տիգրան	Կիւմրի-Զեքար	Բ.
29.			

ԳԱՐԱՐԱՎԱՆՔ

30.	Աղասի	Եպիսկոպոս	Բ.
31.	Արմենակ	Մանուկեան	Բ.
32.	Կարապետ	Քերէստեան	Բ.
33.	Ղազարոս	Զպարեան	Բ.
34.	Միհրան	Շիրինեան	Բ.
35.	Մկրտիչ	Մանուկեան	Բ.
36.	Սարգիս	Էմիլեան	Բ.

ԳՐԱՎԱՐ—ԳԱՐԱՐԱՎԱՆՔ

37.			
38.	Յակոբ	Եպիսկոպոս	Բ.
39.	Յովհաննէս	Հինգեան	Բ.
40.	Ռուբէն	Զարգարեան	Բ.
41.	Տօբեթ. Սիմոն	Սեղեան	Բ.
42.	Միսաք	Սուրբեան	Բ.

Բ. Բացակայութիւն առաջին :
Բ. 2 Բացակայութիւն երկրորդ :
Բ. 3 Բացակայութիւն երրորդ :
Բ. Պ. Բացակայութիւն բանաւոր պատճառաւ :

ԳՈՒՄ-ԳԱՐԱՐԱՎԱՆՔ, ԳՈՒՄ-ԳԱՐԱՐԱՎԱՆՔ

43.	Դաւիթ	Եպիսկոպոս	Բ.
44.	Տօբեթ. Կարապետ	Մուրաշեան	Բ.
45.	Համբարձում	Պապական	Բ.
46.	Սարգիս	Սուրբեան	Բ.
47.	Տիգրան	Պապական	Բ.
48.			
49.			
50.			
51.	Միհրան	Գարապետ	Բ.
52.	Դարբիկ	Նշտեան	Բ.
53.	Պետրոս	Հալապեան	Բ.
54.	Ռուբէն	Փաշապետ	Բ.
55.	Սմբատ	Քերէստեան	Բ.

ԿԵՍԻԿ-ՎԱՆՔ

56.	Հմայեակ	Արամեան	Բ.
57.	Յարուած	Ճանկիւն	Բ.
58.			
59.			
60.			
61.	Երուանդ	Խեղդեան	Բ.
62.	Թադեոս	Արեւեան	Բ.
63.	Խաչիկ	Մանուկեան	Բ.
64.	Միհրան	Սեթեան	Բ.
65.	Յովհաննէս	Խաղապետ	Բ.
66.	Յովսէփ	Գարապետ	Բ.
67.	Արսէն	Արեւեան	Բ.

ՆԱՐԵՂ-ԳԱՐԱՐԱՎԱՆՔ

68.	Վահագն	Եպիսկոպոս	Բ.
69.			
70.	Երուանդ	Գարապետ	Բ.
71.	Տօբեթ. Կարապետ	Խաղապետ	Բ.
72.	Հեթում	Սեթեան	Բ.
73.	Ստեփան	Թեմիսեան	Բ.

ՊԵՏԱԿԱՆ-ՎԱՐՈՐԱՎԱՆՔ

74.			
75.	Միհրան	Եպիսկոպոս	Բ.
76.			
77.			

ՍԱՄԱՐԻԱ ԱՐԽԱՆԻՔ

78.			
79.	Բիւզանդ	Եպիսկոպոս	Բ.
80.	Գրիգոր	Զօհրապ	Բ.
81.	Լեւոն	Սամաթեան	Բ.
82.	Հայկ	Խոյն	Բ.
83.	Միհրան	Սարգիս	Բ.
84.	Պարգեւ	Փաշապետ	Բ.
85.			

ՍԿԻՍԱՐ ԵՔԵՐԱՆԱԿԱՆՔ

86.	Թորոք	Եպիսկոպոս	Բ.
87.	Վահան	Սուրբեան	Բ.
88.			
89.	Գարեգին	Տեմիսեան	Բ.
90.	Յարուած	Շաշեան	Բ.
91.	Վարդգէս	Սեթեան	Բ.
92.			
93.			

ՐՈՒՄԻՆ-ԻՍԽԱՐ, ՊՈՅԱՆԵՐ-ԳԻՆԻ, ԵՔԵՐԱՆԱԿԱՆՔ

94.	Լեւոն	Պաշապետ	Բ.
95.	Խաչիկ	Սեթեան	Բ.
96.	Յովսէփ	Գարապետ	Բ.
97.	Երուանդ	Գարապետ	Բ.
98.	Հրանտ	Ասատուր	Բ.
99.	Յակոբ	Պաշապետ	Բ.
100.	Յովսէփ	Սուրբեան	Բ.

ԳՈՒՄ-ԳԱՐԱՐԱՎԱՆՔ, ԳՈՒՄ-ԳԱՐԱՐԱՎԱՆՔ

ԱՐԽԱՆԱԿԱՆՔ

101.	Օնիկ	Եպիսկոպոս	Բ.
102.	Հայկազուն	Պեթեան	Բ.
103.			
104.			
105.	Արեւոտեան	Եպիսկոպոս	Բ.
106.	Արեւիկ	Սարգիս	Բ.
107.	Երուանդ	Սարգիս	Բ.
108.	Միհրան	Սեթեան	Բ.
109.			
110.	Արեւոտեան	Եպիսկոպոս	Բ.
111.	Վահան	Թեմիսեան	Բ.

ԵՔԵՐԱՆԱԿԱՆՔ

112.	Բիւզանդ	Եպիսկոպոս	Բ.
113.			
114.	Գրեգոր	Եպիսկոպոս	Բ.
115.	Ստեփան	Եպիսկոպոս	Բ.
116.	Զարգար	Եպիսկոպոս	Բ.
117.			
118.	Սարգիս	Եպիսկոպոս	Բ.
119.	Վահան	Եպիսկոպոս	Բ.
120.	Միսաք	Եպիսկոպոս	Բ.
121.	Արտաշէս	Եպիսկոպոս	Բ.
122.	Տօբեթ. Տեմիսեան	Եպիսկոպոս	Բ.
123.	Յակոբ	Եպիսկոպոս	Բ.
124.	Սմբատ	Եպիսկոպոս	Բ.
125.	Գրեգոր	Եպիսկոպոս	Բ.
126.			
127.			
128.			
129.			
130.	Սուրբեան	Եպիսկոպոս	Բ.
131.	Ստեփան	Եպիսկոպոս	Բ.
132.			
133.	Խոյն	Եպիսկոպոս	Բ.
134.	Տօբեթ. Նազարեթ	Եպիսկոպոս	Բ.
135.			
136.	Վահան	Եպիսկոպոս	Բ.
137.	Տիգրան	Եպիսկոպոս	Բ.
138.	Խաչապետ	Եպիսկոպոս	Բ.
139.	Նշտեան	Եպիսկոպոս	Բ.
140.			

ՅԱԻԵԼԵԱԼ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՆՎ

ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՆՈՆԱԳՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՈՅ

Դ. ՆԻՍՏ 1879 ԱՄԻ

ՅՕԴ. 6. — Ազգային ժողովն չորս անդամով Ելեւսից Յանձնախումբ մը կ'ընտրէ իւր մէջէն, որ ազգային պիւսնէին մէջ Ազգ. ժողովոյ համար սահմանուած գումարը Վարչութեան ընդունելով՝ կը հոգայ ժողովին տպագրական, կահ կարաս-եաց եւ ուրիշ ամէն կարգի ծախսերը, եւ տարեգլխին՝ հաշիւը կը ներկայացնէ Ազգային ժողովին :

ԳԻՆ Ի ՂՐՈՒՇ

Սեփականութիւն Ազգ. սնտուկին, Ազգ. ժողովոյ ծախուց յատկացեալ.

Կը ծախուի յ'Ազգ. Խորհրդարան Ղաշաքիոյ .

Զ'կնքուած օրինակները կեղծ ու անվաւեր են :